

Konstenheten

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2009-10-28

Diarienummer:
KUN 2009/534

Handläggare:
Göran Rosander

Återremitterat ärende: Föreskrifter för hantering av landstingsägd konst i samband med huvudmannaskapsförändringar.

1 Förslag till beslut

Kulturförvaltningen föreslår kulturnämnden besluta

att hemställa att landstingsfullmäktige fastställer föreskrifter för hantering av landstingsägd konst i samband med huvudmannaskapsförändringar, i enlighet med förslagsskrivelse.

2 Bakgrund

Kulturnämnden beslutade 2008-12-11 ”att skyndsamt se över policy för deponering av konst och ta fram riktlinjer för försäljning av konst”.

Kulturförvaltningen har i tjänsteutlåtande 2009-09-09 lämnat förslag på föreskrifter för hantering av konst i samband med huvudmannaskapsförändringar.

Kulturnämnden beslutade 2009-09-15 att återremittera ärendet till förvaltningen med uppdrag att se över stycket om försäljning av konst.

Genom att deponera konst kan landstingets konstverk fortfarande komma länsinvånarna till del, även om verksamheten drivs av annan huvudman. Depositionen innebär att konsten lånas ut kostnadsfritt mot att den nya huvudmannen förbinder sig att handha konsten på sätt som anges i avtalet och även ersätta skadade eller förlorade konstverk. Genom de omfattande omstruktureringar som många av landstingets verksamheter genomgår finns en stor del av landstingets konstverk i lokaler där verksamheten drivs av annan huvudman. I många fall drivs dock likartad verksamhet i lokalerna varför dessa, precis som tidigare, besöks av länsinvånarna.

Bilaga: Förslagsskrivelse 2009-11-05.

Landstinget har bara en gång sålt konstverk ur sitt innehav och det var när Väddö folkhögskola, både lokaler och verksamhet, övergick till annan huvudman. Förslaget om att sälja altartavlan i Essinge kyrka till församlingen i december 2008, väckte därför en rad frågor om försäljning av konst ur landstingets innehav.

3 Kulturförvaltningens synpunkter

Kulturförvaltningen har under en lång rad år tecknat depositionsavtal med privata vårdgivare avseende den konst som finns i verksamhetens lokaler och som ägs av landstinget. Ledstjärnan bör vara det som anges i bakgrundsstycket, nämligen att länets invånare, patienter och anhöriga, bör ha tillgång till den skattefinansierade konsten, även om vården levereras av privat entreprenör.

Kulturförvaltningen anser att försäljningen av konsten vid Väddö folkhögskola kan tjäna som ett bra exempel på varför och hur konst kan säljas av landstinget. Vi vill dock framhålla att försäljning skall ske endast i undantagsfall och när vissa förutsättningar är uppfyllda. Normalt skall konsten stanna i landstingets ägo och istället lånas ut eller omplaceras om detta är påkallat.

De föreskrifter som kulturförvaltningen föreslår här utgår huvudsakligen från sådana huvudmannaskapsförändringar som blivit ganska vanliga de senaste åren, men det kan också finnas andra skäl att sälja konst ur landstingets innehav.

4 Försäljning

4.1 Skäl till försäljning

Vad gjorde att försäljning blev aktuellt i exemplet Väddö folkhögskola? Det fanns tre huvudskäl som förvaltningen vill peka på:

1. Både lokaler och verksamhet såldes till annan huvudman, landstingets finansieringsansvar upphörde.
2. Det fanns goda indikationer på att verksamheten skulle komma att fortsätta som under landstingets huvudmannaskap.
3. Den nya huvudmannen visade stort intresse för konsten.

Det första skälet måste enligt vår uppfattning vara uppfyllt. Om bara lokalerna eller verksamheten får ny huvudman men landstinget kvarstår som beställare/finansiär, dvs det finns kvar en koppling till landstinget, finns det ingen anledning att avyttra konsten. Om landstinget bedriver verksamhet i hyrda lokaler behövs ingen åtgärd alls avseende konsten och om annan huvudman bedriver verksamhet i landstingets lokaler upprättas ett depositionsavtal och landstinget lånar ut konsten.

När det gäller det andra skälet går det förstås inte att få några garantier, men landstinget bör försäkra sig om att den nya huvudmannens avsikt är att fortsätta med den verksamhet som landstinget köpt in konsten till, eller någon liknande verksamhet och att huvudmannen har för avsikt att låta konsten vara kvar i verksamheten.

Det tredje skälet är naturligtvis ännu svårare att bedöma, men det är viktigt att den nya huvudmannen inser att det är ett ansvar att ta över konsten. Konsten finns i lokalerna som en stimulans för de personer som skall vistas där och för att förbättra miljön. Den måste därför skötas på rätt sätt för att dessa positiva värden skall bestå.

4.2 Hur en försäljning går till

Att sälja konst ur ett offentligt innehav är förstås en grannliga uppgift. Huvudmannen/landstinget har ett ansvar gentemot skattebetalarna som bekostat konsten och det finns också ett ansvar gentemot konstnärskåren att inte genom försäljning äventyra konstverken eller på annat sätt negativt påverka synen på konsten eller konstnärerna.

Därför måste skälen för försäljningen vara klara och tydliga och anges i de beslut som föregår försäljningen.

Vidare skall de ekonomiska förhållandena varit tydligt utredda. I fallet Vaddö gjordes en marknadsmässig värdering av samtliga verk och den utgjorde sedan grund för försäljningspriset. Förvaltningen menar att det är ett korrekt tillvägagångssätt. Av handelskammaren förordnad värderingsman utgår ifrån vad varje konstverk skulle inbringa vid försäljning på auktion. Det finns därför ingen anledning att bjuda ut verken på offentlig auktion, för att hitta rätt pris. Om marknadsvärdet understiger inköpsvärdet skall försäljningspriset uppgå till inköpsvärdet som är det värde som finns bokfört för konsten hos landstingsfastigheter.

Att auktionera ut konst skulle däremot kunna vara ett sätt att hitta rätt köpare. Men i de fall konsten genom huvudmannaskapsförändringar inte längre har någon koppling till landstinget, men väl till den verksamhet som bedrivs, så menar vi att det redan finns en och endast en tänkbar köpare, nämligen den huvudman som tar över efter landstinget.

Om konst skall säljas av andra skäl än huvudmannaskapsförändringar, det kan vara enskilda eller grupper av konstverk som av olika orsaker inte längre har en funktion i landstingets verksamheter, gäller naturligtvis inte de tre skäl som angivits för försäljning ovan utan andra skäl måste åberopas. Däremot skall tillvägagångssättet vid försäljningen vara detsamma. Skälen till försäljning skall tydligt anges i de beslut som föregår försäljningen och de ekonomiska förutsättningarna skall vara tydligt utredda. I de flesta fall torde en korrekt utförd värdering även här utgöra tillräcklig grund för prissättning, men auktion kan bli aktuellt om kulturnämnden bedömer att det annars kan vara svårt att hitta intresserade köpare.

4.3 Fullmäktige beslutar om försäljning över 100 tkr

Kulturnämnden har ett övergripande ansvar för landstingets konstinnehav. Det innebär i första hand ett ansvar för vård och tillsyn av konsten. Däremot finns det inget i landstingets reglemente eller i andra fullmäktigebeslut rörande skötseln av landstingets konstinnehav som anger att kulturnämnden har rätt att fatta beslut om försäljning av konst. Kulturförvaltningen föreslår därför att landstingsfullmäktige beslutar om försäljning i de fall försäljningspriset överstiger 100 tkr per försäljningstillfälle. Är priset 100 tkr eller lägre skall kulturnämnden ha rätt att själv besluta om försäljningen. Priset kan således avse allt från ett enstaka verk till det samlade värdet för konstbeståndet på en hel arbetsplats.

5 Depositioner

5.1 Depositionsavtal

Med hänvisning till det som sagts ovan skall i första hand deposition övervägas vid huvudmannaskapsförändringar. De avtal som upprättats hittills fungerar bra och det finns därför enligt vår bedömning ingen anledning att för närvarande ändra lydelsen i avtalen.

Depositionen föregås av en inventering och en placeringslista upprättas som biläggs avtalet. Där framgår vilka konstverk som omfattas av depositionen och hur de är placerade i lokalerna. I samband med avtalets undertecknande får

entreprenören också information om sitt ansvar att årligen inventera konsten och rapportera detta till kulturförvaltningen samt övrig information om hur konsten skall handhas i broschyren "Till konstansvariga".

5.2 Nya rutiner

Det har tidigare varit vissa problem för kulturförvaltningen att erhålla information om när en huvudmannskapsförändring skall ske och således ett depositionsavtal eller annan åtgärd avseende konsten kan vara aktuell. Genom kontakter med hälso- och sjukvårdsnämndens förvaltning och Stockholms sjukvårdsområde har kulturförvaltningen upprättat sådana rutiner så att samtliga huvudmannskapsförändringar skall komma till förvaltningens kännedom. Dessa rutiner kommer att dokumenteras och fastställas i kulturnämndens internkontrollplan 2010.

Sedan ett knappt år tillbaka har konstenheten också organiserat arbetet så att det finns en handläggare särskilt avdelad för att sköta administrationen kring alla depositionsavtal. Eftersom avtalen i de allra flesta fall tidsmässigt följer de vårdavtal som entreprenören har med landstinget måste kulturförvaltningen ha bevakning på avtalen och i god tid före vårdavtalets och depositionsavtalets utgång initiera en förlängning av avtalet eller tecknande av avtal med eventuell ny entreprenör.

5.3 Återtagande av konsten

I de fall försäljning eller depositionsavtal inte är aktuella skall kulturförvaltningen "ta hem" konsten, d v s placera den i förråd för omplacering i någon annan verksamhet som drivs av landstinget. Denna situation kan t ex uppstå om entreprenören inte vill ta ansvar för konsten genom att skriva på ett depositionsavtal.

6 Sammanfattning av föreskrifterna

6.1 Försäljning av landstingsägd konst

Konst kan säljas om:

1. Både lokaler och verksamhet övergår till annan huvudman.

2. Det finns goda indikationer på att verksamheten kommer att fortsätta som under landstingets huvudmannaskap och den nya huvudmannen avser att behålla konsten i verksamheten.
3. Den nya huvudmannen visar intresse för konsten och förstår att det innebär ett framtida åtagande att ta över konsten.

Om konst skall säljas av andra skäl än huvudmannaskapsförändringar, det kan vara enskilda eller grupper av konstverk som av olika orsaker inte längre har en funktion i landstingets verksamheter, måste andra skäl åberopas.

Försäljningen genomförs på följande sätt:

Kulturförvaltningen beställer en marknadsmässig värdering av professionell värderingsman och denna värdering utgör underlag för försäljningspriset. Om marknadsvärdet understiger inköpsvärdet/bokfört värde skall försäljningspriset sättas till inköpsvärdet/bokfört värde i de fall det värdet är känt.

Förslaget om försäljning föreläggs kulturnämnden, som vid godkännande lämnar förslaget vidare till landstingsfullmäktige för ställningstagande, om försäljningspriset överstiger 100 tkr per försäljningstillfälle. Är priset 100 tkr eller lägre har kulturnämnden rätt att själv besluta om försäljningen. I förslaget skall tydligt anges skälen till försäljning och tydligt redovisas hur priset satts av oberoende värderingsman, alternativt att konsten föreslås bli såld genom auktion.

När kulturnämnden eller fullmäktige godkänt försäljningen verkställer kulturförvaltningen denna genom upprättande av köpeavtal i enlighet med beslutsunderlaget. Om konsten säljs av andra skäl än huvudmannaskapsförändring torde en korrekt utförd värdering även här utgöra tillräcklig grund för prisättning, men auktion kan bli aktuellt om kulturnämnden bedömer att det annars kan vara svårt att hitta intresserade köpare.

6.2 Deposition av landstingsägd konst

När kulturförvaltningen får information om verksamhet som skall bedrivas av privat entreprenör eller annan förändring som gör det aktuellt att låna ut konsten genom deposition, genomför förvaltningen en inventering av konsten på den aktuella arbetsplatsen.

En placeringslista upprättas, där det framgår vilka konstverk som omfattas av depositionen och hur de är placerade i lokalerna.

Förslag på avtal skickas, tillsammans med placeringslistan och broschyren "Till konstansvariga" till entreprenören för underskrift.

När avtalet är påskrivet anmäls det i kulturnämnden.

6.3 Återtagande av konsten

I de fall försäljning eller depositionsavtal inte är aktuella skall kulturförvaltningen "ta hem" konsten, d v s placera den i förråd för omplacering i någon annan verksamhet som drivs av landstinget. Denna situation kan t ex uppstå om entreprenören inte vill ta ansvar för konsten genom att skriva på ett depositionsavtal.

Hans Ullström

Göran Rosander